

ПРАВИЛА ПРЕКОГРАНИЧНЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

Овај документ је важећи и без потписа особа које су преиспитале и одобриле документ.

САДРЖАЈ:

Назив поглавља / линк за брзи приступ (Ctrl+Click)	Страна
1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ	3
2. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТА, ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, СКРАЋЕНИЦЕ	3
3. ПОЛИТИКА.....	4
4. САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ У РЕГИОНУ ЕА	5
5. ЗАХТЕВИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ ТОУ КОЈА ИМАЈУ ЛОКАЦИЈЕ У ВИШЕ ЗЕМАЉА ИЗ РЕГИОНА ЕА	6
6. ПРОЦЕДУРА ЗА САРАДЊУ СА ДРУГИМ АКРЕДИТАЦИОНИМ ТЕЛИМА ЧЛАНИЦАМА ЕА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ СА ВИШЕ ЛОКАЦИЈА.....	10
7. САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ ИЗ ЗЕМАЉА ВАН РЕГИОНА ЕА ЧИЈА СУ АКРЕДИТАЦИОНА ТЕЛА ПОТПИСНИЦЕ IAF MLA ИЛИ ILAC MRA СПОРАЗУМА	12
8. ПРЕНОС АКРЕДИТАЦИЈЕ	12

1. ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Овај документ дефинише политику коју Акредитационо тело Србије (АТЦ) примењује у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) које има локације са седиштем изван територије Републике Србије и ТОУ из Републике Србије која имају локације на којима обављају послове оцењивања усаглашености у иностранству, као и политику сарадње са другим акредитационим телима у случајевима прекограничне акредитације.

Ова политика се примењује на све врсте тела за оцењивање усаглашености чију компетентност утврђује АТЦ, односно на лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, провајдере за испитивање оспособљености (ПТ провајдере), сертификациона и контролна тела, тела за валидацију/верификацију, произвођаче референтних материјала и биобанке.

2. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТА, ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ, СКРАЋЕНИЦЕ

Референтна документа:

Правила прекограничне акредитације се заснивају на принципима дефинисаним у документима:

- Закон о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010, 47/21);
- Regulation (EC) No 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) No 339/93, у даљем тексту и Уредба (ЕЗ) 765/2008;
- SRPS ISO/IEC 17011:20018 - Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености;
- EA-2/13 M:2019, EA Cross Border Accreditation Policy and Procedure for Cross Border Cooperation between EA Members;
- ILAC-G21:09/2012, Cross Frontier Accreditation - Principles for Cooperation;
- IAF ML 1:2024 Guidance for the Exchange of Documentation among MLA Signatories for the Assessment of Conformity Assessment Bodies;
- IAF ML 4:2025, Policies and Procedures for MLA on the Level of Single Accreditation Bodies and on the Level of Regional Accreditation Groups;
- АТЦ-ПА01, Правила акредитације.

Термини и дефиниције:

За потребе овог документа, примењују се следећи термини и дефиниције поред оних датих у SRPS ISO/IEC 17000, SRPS ISO/IEC 17011 и Уредби (ЕЗ) 765/2008:

- Регион ЕА: географски регион који обухвата земље чланице ЕА (Европска организација за акредитацију) у складу са Статутом ЕА.
- Национално акредитационо тело (НАТ): једино тело у држави које врши акредитацију са овлашћењем које је одобрила држава;
- Локално акредитационо тело (ЛАТ): акредитационо тело у држави у којој постоје локације на којима се обављају активности оцењивања усаглашености које су обухваћене акредитацијом додељеном од стране акредитационог тела из друге државе;
- EA MLA (BLA) /ILAC MRA / IAF MLA: мултилатерални (билатерални) споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ЕА / Споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ILAC-а (Међународна организација за акредитацију лабораторија) / Споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру IAF-а (Међународни форум за акредитацију).

3. ПОЛИТИКА

- 3.1 АТЦ се обавезује да неће промовисати нити нудити своје услуге акредитације у земљама других акредитационих тела нити да ће конкурисати другим акредитационим телима и као чланица ЕА неће промовисати нити тржишно оглашавати своје услуге акредитације на територији другог акредитационог тела унутар ЕА региона.
- 3.2 АТЦ може да упути ТОУ које је регистровано у Републици Србији да пријаву за акредитацију поднесе акредитационом телу друге земље, ако АТЦ не обавља послове акредитације за одређена оцењивања усаглашености из поднете пријаве.
- 3.3 АТЦ може да поднесе захтев акредитационом телу друге земље да изврши један део активности из поступка акредитације. АТЦ може, на поднети захтев акредитационог тела друге земље, да обави део активности у поступку акредитације ТОУ из те земље. У овим случајевима, одлуку о акредитацији доноси акредитационо тело које је поднело захтев.
- 3.4 АТЦ спроводи акредитацију само на територији Републике Србије, осим у случајевима који су у складу са референтним документима ЕА, ILAC-а и IAF-а датим у тачкама 3.4.1, 3.4.3 и 3.5 ових Правила:
- 3.4.1 АТЦ може, по правилу, прихватити пријаву за акредитацију од стране ТОУ са седиштем изван територије Републике Србије у следећим случајевима:
- (а) ако је земља, у којој је основано ТОУ, нема национално акредитационо тело/акредитационо тело нити је одлучила да користи ресурсе националног акредитационог тела/акредитационог тела друге земље;
 - (б) ако национално акредитационо тело/акредитационо тело у земљи, у којој је основано ТОУ, не пружа услуге акредитације за тражено оцењивање усаглашености;
 - (в) ако акредитационо тело, из земље подносиоца пријаве ТОУ, није потписник одговарајућих мултилатералних споразума о признавању акредитације (ЕА MLA(BLA) споразума за земље региона ЕА односно ILAC MRA/IAF MLA споразума за остале земље) за активности оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација.
- 3.4.2 У складу са 3.4.1 б) и в), АТЦ обавештава акредитационо тело из земље подносиоца пријаве (ЛАТ) о томе да је прихватио да спроведе поступак акредитације и објашњава разлоге за прихватање пријаве и предлаже ЛАТ-у да буде посматрач у оцењивању које ће спровести АТЦ. АТЦ ће понудити сарадњу ЛАТ-у при оцењивању ТОУ, пре свега ради коришћења одговарајућих оцењивача, потребних за испуњење захтева за техничку компетентност при оцењивању, узимајући у обзир различитост језика, локалних закона и прописа, културе и др. АТЦ ће користити ресурсе ЛАТ-а, колико год је то могуће, како би имао приступ релевантној компетентности. Напред наведена правила сарадње важе и за друга оцењивања ТОУ. Пре започињања сарадње са ЛАТ-ом, АТЦ ће обезбедити писану сагласност ТОУ кроз уговор о акредитацији.
- 3.4.3 Када АТЦ акредитује ТОУ из Републике Србије, које има локације у иностранству, на којима обавља активности оцењивања усаглашености, такве локације у иностранству ће бити обухваћене акредитацијом и наведене у Обиму акредитације који је АТЦ издао ТОУ. У том случају, АТЦ сарађује са ЛАТ-ом у складу са тачком 3.4.2. Ако је ЛАТ потписник одговарајућих мултилатералних споразума о признавању акредитације (ЕА MLA(BLA)/ILAC MRA/IAF MLA споразума) за активности оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација, АТЦ сарађује са ЛАТ-ом у региону ЕА кроз активности подуговарања, када год је то могуће, у складу са правилима и процедурама датим у поглављу 5. и 6. ових правила, односно у складу са тачком 7.2 за земље ван региона ЕА чији су ЛАТ-ови потписници ILAC MRA/IAF MLA споразума.

- 3.5 АТЦ може, осим у случајевима описаним у тачки 3.4.1, прихватити пријаву за акредитацију ТОУ са седиштем изван територије Републике Србије, односно изван региона ЕА, под условима и процедури датај у поглављу 7. ових правила и када у земљи подносиоца пријаве за акредитацију постоји акредитационо тело које покрива шему и/или област захтеване акредитације и потписник је, за ту шему акредитације, споразума о међусобном признавању (ILAC MRA или IAF MLA споразума).
- 3.6 Ако је АТЦ доделио акредитацију ТОУ у другој земљи из ЕА региона, из разлога да ЛАТ не спроводи акредитацију оцењивања усаглашености каја се тражи или због тога што ЛАТ није потписница релевантног ЕА MLA/BLA споразума, обавестиће ТОУ о обавези у вези са променом акредитационог тела и преносу своје акредитације код ЛАТ-а чим се ови услови промене у складу са принципима датим у овим правилима. Након потписивања одговарајућег ЕА MLA/BLA споразума од стране ЛАТ-а, АТЦ неће обновити акредитацију односно отпочети нови циклус или проширити такву акредитацију.
- 3.7 Када се услови из 3.4.1 или 3.4.3 промене, АТЦ ће на сваком поновном оцењивању проверити да ли претходно прихваћена образложења и услови за прекограничну акредитацију још увек важе у складу са овим правилима. Записи о овим образложењима се обавезно чувају и биће проверавани током колегијалних оцењивања ЕА.
- 3.8 Осим тога, када АТЦ акредитује ТОУ из Републике Србије за оцењивање усаглашености према страном техничком пропису, АТЦ ће тражити подршку при оцењивању од акредитационог тела из земље доносиоца тог прописа, како би добио приступ неопходној експертизи и информацијама о примени тог прописа.
- 3.9 Ова политика је у складу са Законом о акредитацији, Правилима акредитације, стандардом SRPS ISO/IEC 17011 и процедуром ЕА-2/13 М (односно Уредбом (ЕЗ) бр. 765/2008), а узете су у обзир и смернице IAF-а и ILAC-а за прекограничну акредитацију које су садржане у документима *IAF ML 4* и *ILAC-G21* као референтним документима, као и смерницама које је објавила Европска комисија.
- 3.10 АТЦ, ће, када год је то могуће, подуговорити са ЛАТ-ом спровођење активности оцењивања ТОУ у земљи у којој је ЛАТ надлежан, укључујући и осведочења, под условом да је ЛАТ потписник релевантног ЕА MLA обима.

4. САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ У РЕГИОНУ ЕА

- 4.1 Уколико АТЦ намерава да акредитује инострано ТОУ са седиштем у некој од земаља региона ЕА, АТЦ писаним путем комуницира са ЛАТ-ом из земље, у којој је основано ТОУ, обавештавајући га о својим даљим активностима, под условом да су испуњени захтеви из тачке 3.4.1. АТЦ предузима све неопходне кораке да оствари највећи могући ниво сарадње са ЛАТ-ом.
- 4.2 Пре прихватања пријаве за акредитацију од ТОУ чије седиште се налази у другој земљи (у региону ЕА), АТЦ ће проверити да ли су испуњени захтеви тачке 3.4.1 ових правила (Уредбе (ЕЗ) 765/2008 (члан 6.3)) и по потреби контактирати ЛАТ.
- 4.3 Када се од АТЦ-а тражи да пружа услуге акредитације (укључујући и осведочење код клијената ТОУ) у некој од земаља из региона ЕА, АТЦ ће водити рачуна да обезбеди одговарајућу компетентност, узимајући у обзир и факторе као што су језик, локални закони и прописи, култура, итд. поред уобичајене техничке компетентности која се иначе захтева. АТЦ ће, у тим ситуацијама, успоставити сарадњу са ЛАТ-ом и затражити информације које могу бити недоступне АТЦ-у. ЛАТ је у обавези да обезбеди приступ тим информацијама, као и ресурсима у циљу обезбеђивања компетентности увек када је то могуће. АТЦ ће користити ресурсе ЛАТ-а, колико год је то могуће, како би имао приступ релевантној компетентности. Уколико ЛАТ не учествује у спровођењу оцењивања, АТЦ ће му омогућити посматрање оцењивања како је наведено у тачки 3.4.2 ових правила.

- 4.4 Акредитациона тела која су чланови ЕА су дужна да успоставе ефективну сарадњу, при чему АТС и ЛАТ морају да реагују и одговарају на захтеве друге стране. У изузетним случајевима, када АТС и ЛАТ не буду у стању да успоставе сарадњу у складу са процедуром ЕА (ЕА-2/13 М), АТС сачињава записе о разлозима због којих таква сарадња није остварена. Ова информација ће бити документована, сачувана и расположива на захтев, а процес се наставља.
- 4.5 У уговору о акредитацији, који АТС потписује са својим клијентима, укључене су одредбе које омогућавају да се за оцењивање активности ТОУ, које се обављају у другим земљама, користе ЛАТ-ови из тих земаља без потребе за посебним одобрењем или обавештавањем ТОУ уколико је ЛАТ потписник релевантног ЕА МЛА/БЛА споразума и спроводи акредитацију за релевантне активности оцењивања усаглашености. Поред тога, у уговору се налазе и одредбе о сагласности ТОУ у вези размене информација о ТОУ добијених током акредитације између АТС-а и ЛАТ-а, чак и у случају када ЛАТ не спроводи оцењивање.
- 4.6 АТС ће, при прекограничној акредитацији ТОУ из земаља ЕА региона, сарађивати са ЛАТ-ом по правилима и процедури из тачака од 4.1 до 4.5 ових правила. У обрнутој ситуацији, при акредитацији ТОУ из Републике Србије од стране других чланица ЕА, када је АТС у улози ЛАТ-а, АТС ће се придржавати захтева из наведених поглавља који важе за ЛАТ.
- 4.7 АТС ће, при прекограничној акредитацији ТОУ из Републике Србије, која обухвата више локација, сарађивати са ЛАТ-ом по правилима и процедури из поглавља 5, 6 и 8 ових правила. У обрнутој ситуацији, при вишелокацијској акредитацији ТОУ из региона ЕА за рад у Републици Србији, када је АТС у улози ЛАТ-а, АТС ће се придржавати захтева из наведених поглавља који важе за ЛАТ.

5. ЗАХТЕВИ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ ТОУ КОЈА ИМАЈУ ЛОКАЦИЈЕ У ВИШЕ ЗЕМАЉА ИЗ РЕГИОНА ЕА

- 5.1 ТОУ, основано са седиштем у Републици Србији и које има локацију/локације (локалне пословнице) у другим земљама из региона ЕА, може затражити акредитацију код АТС-а која обухвата активности за све његове локације/локалне пословнице. У тим случајевима, морају бити испуњени и морају се примењивати следећи услови без обзира на правни субјективитет локација/локалних пословница ТОУ изван Републике Србије:
- 5.1.1 Акредитација која обухвата више локација је једино могућа када све активности оцењивања усаглашености потпадају под одговорност једног правног ентитета. У случају када локације обухваћене акредитацијом представљају посебно правно лице, очекује се да та правна лица морају бити повезана и бити део *исте организације*. Одговорност се доказује на основу уговора или других правних аранжмана између акредитованог правног лица и његових локација, као и унутрашњим правилима на тим локацијама која детаљно регулишу односе у погледу управљања и одговорности. *Иста организација* је, по дефиницији, група правних ентитета, коју чине седиште организације (централа – матична организација) и локације, које су уговором или одговарајућим правним актом повезане са седиштем организације, који послују под истим пословним именом и са истим логотипом. Називи појединачних правних ентитета се могу незнатно разликовати али морају да обухватају пословно име организације. Акредитација која обухвата више локација се примењује за све врсте локалних пословних јединица, као што су пословнице, подружнице, филијале, агенције, канцеларије, итд. без обзира на њихов правни субјективитет, и важи за све врсте ТОУ, све док она спроводе јасно дефинисане и одговарајуће послове из Обима акредитације. Називи појединачних правних ентитета могу нпр. да обухвате словне ознаке које дефинишу тип организације (нпр. „Ltd“/ „GmbH“/ д.о.о.) или ознаке регионалног идентитета (нпр. „Svenska“ или „Deutsche“). Пословно име може бити

преведено, делимично или у потпуности, да би се прилагодило потребама локалног тржишта. Ради оцене да ли се ради о истој организацији, прегледају се: уговорни аранжмани или документа о другим правним односима између седишта и локација ТОУ; регистрација пословног имена и логотипа; материјали који се користе за маркетинг и промоцију; издати извештаји и/или сертификати.

5.1.2 АТС издаје сертификат о акредитацији једном правном лицу, односно матичној организацији - седишту ТОУ, које је носилац вишелокацијске акредитације која обухвата више локација и које је одговорно за обављање акредитованих активности ТОУ, што укључује све активности које се обављају и у локалним пословницама/локацијама изван Републике Србије и које су наведене у Обиму акредитације.

5.1.3 Седиште ТОУ и све локације/локалне пословнице, које су наведене у Обиму акредитације, морају да раде под *истом управом* и у оквиру *истог система менаџмента*.

Исту управу (руководство) чине иста лица или исте организационе јединице исте организације које имају свеукупну одговорност за акредитоване активности.

Ради оцене да ли се ради о *истој управи* (руководству) прегледају се:

- организационе шеме које упућују на одговорна лица;
- линије извештавања од локација ка седишту организације;
- описи одговорности и овлашћења лица за:
 - одобравање политика и упутстава за послове оцењивања усаглашености,
 - одобравање овлашћења и одговорности особљу које обавља послове оцењивања усаглашености и
 - одобравање сертификата и извештаја;
- имена лица у седишту ТОУ, којима су дата овлашћења и одговорности да врше контролу и прате активности које се обављају на локацијама, укључујући и одлуке које се односе на управљање ресурсима итд;
- доказ да се из седишта организације врши надзор над обављањем свих врста активности које се обављају на локацијама (управљачких, финансијских и извршних); (напомена: само извођење интерне провере није довољан доказ којим би се потврдило постојање одговорности за акредитоване активности); доказ о спровођењу надзора могу да буду писане инструкције и записи који се за ту прилику сачињавају и одржавају;
- доказ ефективне комуникације унутар организације; посебну пажњу би требало обратити на оне случајеве када се за комуникацију унутар организације не користи само један језик од стране чланова руководства који су на таквој позицији која може да утиче на квалитет акредитованих услуга;
- да ли је према законодавству, које регулише област рада и пословања организација - привредних друштава земље у којој је основана локација, могућ трансфер целокупних управљачких и оперативних одговорности за активности локације на особље које запошљава страна компанија (седиште ТОУ).

Исти систем менаџмента представља скуп повезаних правила и процедура дефинисаних од стране исте управе ради преузимања одговорности за акредитоване активности. Повезаност се остварује кроз садржај докумената или позивањем. Да би се *систем менаџмента* сматрао *истим* он мора да буде тако креиран да даје исти резултат акредитованих услуга без обзира на то где се активности обављају или ко их обавља. Политика управљања активностима оцењивања усаглашености мора да буде иста у организацији. Да би се дали конзистентни резултати:

- једна иста управа треба да дефинише у истом систему менаџмента сва одговарајућа правила и процедуре које користе нпр. различите локације или се користе у различитим географским регионима;

- све активности, дефинисане истим системом менаџмента су обухваћене програмом интерних провера, којима управља и које одобрава исти менаџмент - руководство, а информације о резултатима појединачних интерних провера, укључујући и одлуке о корективним мерама се прослеђују одговорним руководиоцима на свим нивоима у зависности од ситуације.
- све активности истог система менаџмента подлежу преиспитивању од стране истог руководства. Резултат преиспитивања од стране руководства, укључујући и све одлуке, прослеђује се одговорним руководиоцима на свим нивоима у зависности од ситуације. Иста управа има овлашћење и правна средства да спроведе корективне и превентивне мере.

Ради оцене да ли се ради о *истом систему менаџмента* оцењује се:

- структура система менаџмента;
- правила за одобравање политике и упутстава - инструкција;
- спровођење политике;
- примена захтева за компетентност, избор и праћење рада особља које обавља послове оцењивања усаглашености;
- програм интерних провера; документација везана за интерне провере; комуникација у вези корективних мера; непостојање истих или сличних неусаглашености које се понављају унутар организације;
- процедура за преиспитивање од стране руководства; документација везана за преиспитивање од стране руководства; комуникација и спровођење одлука; непостојање сличних проблема који се понављају унутар организације.

5.1.4 Регистровано правно лице - седиште ТООУ мора да располаже одређеним механизмима како би могло да суштински утиче и контролише активности које се обављају на његовим локацијама. Седиште ТООУ мора бити у стању да покаже да су такав утицај и контрола успостављени и да се правилно остварују.

5.1.5 Уколико појединачне локације имају различиту правну форму од акредитованог ТООУ, не смеју нудити акредитоване услуге под својом локалном правном лицем јер то локално правно лице није обухваћено обимом акредитације коју је издао АТС, с обзиром да то локално правно лице није носилац акредитације коју је издао АТС.

5.1.6 Правни ентитет акредитованог ТООУ, односно седиште ТООУ/матична организација, има крајњу *одговорност за активности* – послове обухваћене акредитацијом које обављају његове пословнице.

Одговорност за акредитоване активности је одговорност за извођење и резултат акредитованих послова оцењивања усаглашености. Да би преузела одговорност за акредитоване активности, седиште организације (матична организација) мора да има пуну оперативну контролу над активностима. У том циљу, седиште организације мора да има одговарајућу техничку компетентност и ресурсе како би осигурало контролу над целокупним обимом акредитације. Преузети одговорност за резултат акредитованих активности значи преузети одговорност за: компетентност и коришћене ресурсе, примењена правила и процедуре, остварену конзистентност и квалитет достигнут применом тих правила и процедура, непристрасност исказану применом тих правила и процедура, и садржај издатих извештаја и/или сертификата. Потребно је подржавати одговорност према клијенту, државним органима, јавности и судству. При оцењивању да ли седиште организације има одговорност за акредитоване активности посебан фокус се ставља на:

- усклађеност резултата оцењивања усаглашености кроз:
 - заједничке или еквивалентне процедуре,
 - заједничке или еквивалентне захтеве за компетентност, обуку, избор и праћење;
- надзирање активности оцењивања усаглашености, нпр. путем:
 - интерних провера,

- учествовањем у ПТ шемама,
- активности праћења рада,
- провере података, прорачуна, анализа и извештаја или сертификата;
- документацију у вези комуникације са надлежним државним органима;
- решавање приговора и жалби, како на нивоу седишта организације, тако и на нивоу локација;
- решавање питања везаних за непристрасност, како на нивоу седишта тако и на нивоу локација;
- начин иступања у медијима како на нивоу седишта тако и на нивоу локација;
- поступање у судским споровима, како на нивоу седишта тако и на нивоу локација.

5.1.7 Локалне пословнице могу нудити послове оцењивања усаглашености, из оквира вишелокацијске акредитације на локалном (иностраном) тржишту, само у име акредитованог ТОУ, односно у име своје матичне организације/седишта ТОУ. Исправе о усаглашености (сертификати, извештаји), издате под вишелокацијском акредитацијом, морају да садрже назив и адресу акредитованог правног лица, односно седишта ТОУ без логотипа локалне пословнице. Понуде, уговори, сертификати и извештаји који се издају не смеју стварати забуну у погледу тога које правно лице ТОУ је носилац акредитације.

Када наведени услови нису испуњени, АТС неће доделити акредитацију која обухвата више локација.

5.2 АТС захтева да се ТОУ и његове пословнице на локацијама у земљама изван Републике Србије, укључене у прекограничну акредитацију која обухвата више локација АТС-а, придржавају следећих принципа:

1. ТОУ, које има локације/локалне пословнице на различитим локацијама у земљама из региона ЕА, мора у потпуности да сарађује са националним акредитационим телима из земаља у којима се налазе пословнице ТОУ (ЛАТ-овима);
2. Појединачне локације/локалне пословнице ТОУ не могу одбити учешће ЛАТ-а у почетном оцењивању, поновном оцењивању, као ни у процесу оцењивања у циклусу акредитације.

Напомена: Приликом прихватања пријаве за акредитацију, АТС ће водити рачуна да подносиоци пријаве буду упознати са овим условима и да их прихватају.

5.3 Ако је, због неиспуњавања захтева, нека локација/локална пословница, уклони са листе локација/локалних пословница из Обима акредитације, АТС ће размотрити и утврдити како то утиче на статус целокупног додељеног обима акредитације. У том смислу посебна пажња ће бити посвећена захтевима у вези са контролом активности (видети 5.1.4 ових Правила) и одговорношћу за обављене активности (видети 5.1.6 ових Правила).

АТС ће током почетног оцењивања посетити и оценити сваку пословницу – локацију на којој се обављају активности оцењивања усаглашености, пре него што иста буде укључена у Обим акредитације.

5.4 Програмом оцењивања за ТОУ са више локација се планирају оцењивања која ће обухватити активности, локације и особље које се оцењује узимајући у обзир:

- ризике повезане са активностима и
- тржишним условима за сваку локацију.

Анализа ризика се врши уз учешће ЛАТ-а користећи њихову стручност и познавање властитог тржишта и прописа.

Нека од питања која треба узети у обзир приликом одабира одговарајућег приступа и степена узорковања су:

- различити локални прописи,

- познавање локалног тржишта,
- обим активности ТОУ на различитим локацијама,
- утицај активности које ТОУ спроводи у оквиру акредитације АТС-а на локално тржиште, нпр. тржишни удео ТОУ,
- историјат резултата оцењивања (резултати претходних оцењивања) активности оцењивања усаглашености и/или локације,
- степен контроле и праћења рада сваке локације које је ТОУ показало,
- да ли локална пословница/локација има акредитацију ЛАТ-а за исти или различит обим и/или користи исте или различите процесе оцењивања усаглашености и/или има исти или различит систем управљања,
- у случају када локална пословница/локација има акредитацију ЛАТ-а, потребно је, у што већој мери, се придржавати циклуса/учесталости оцењивања ЛАТ-а.

Одговори на најчешћа питања садржани у одељку 3 Прилога документа ЕА- 2/13 налазе на интернет сајту АТС-а <https://www.ats.rs/sr/najcesca-pitanja> у делу Најчешћа питања.

6. ПРОЦЕДУРА ЗА САРАДЊУ СА ДРУГИМ АКРЕДИТАЦИОНИМ ТЕЛИМА ЧЛАНИЦАМА ЕА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ СА ВИШЕ ЛОКАЦИЈА

- 6.1 АТС ће, у најкраћем могућем року, обавестити ЛАТ да је потребно да сарађује са АТС-ом у циљу реализације оцењивања ТОУ (видети 5.4 ових правила). Код постојећих акредитованих активности, АТС ће ЛАТ-у пружити довољно информација о очекиваним захтевима за оцењивање у току циклуса акредитације. АТС ће, током сарадње са ЛАТ-ом, одговарати на све његове захтеве благовремено, а са друге стране ће пријавити све потешкоће, на које наиђе. АТС обавештава ЛАТ о својим потребама за наредну календарску годину (без тачне спецификације обима учешћа ЛАТ-а у оцењивању) најкасније три месеца пре почетка календарске године како би оно могло да планира употребу својих ресурса. У овој фази, тачан обим оцењивања може бити недефинисан још увек, али ове правовремене информације могу бити кључне у планирању ресурса ЛАТ-а. О обиму учешћа ЛАТ-а у оцењивању, АТС ће информисати ЛАТ најкасније три месеца пре планираног термина оцењивања. У случају додатних захтева, нпр. проширење обима, АТС ће о томе обавестити ЛАТ одмах по сазнању о таквом захтеву при чему АТС и ЛАТ морају сарађивати како би, када год је то могуће, очекивања ТОУ била благовремено испуњена.
- 6.2 Када ЛАТ обавља оцењивање за потребе АТС-а, АТС ће поштовати захтеве тачке 6.4 стандарда SRPS ISO/IEC 17011 који се односе на обезбеђење ресурса из аутсорса, односно придржаваће се релевантних процедура.
- 6.3
- 6.3.1 АТС ће, што је детаљније могуће, специфицирати обим предметног оцењивања како би степен ризика од евентуалног неспоразума између АТС-а и ЛАТ-а био сведен на најмању могућу меру. АТС ће пружити ЛАТ-у све потребне информације како би се обезбедило ефективно спровођење оцењивања у оквиру договореног временског оквира, а у складу са потписаним споразумом. АТС обавештава ЛАТ о одлуци о акредитацији одмах по њеном доношењу.
- 6.3.2 Када ЛАТ прихвати да реализује оцењивање у име АТС-а, он мора водити рачуна да следи упутства АТС-а у вези са комуникацијом са ТОУ и обимом траженог оцењивања. ЛАТ може користити и сопствене процедуре, системе и извештаје током оцењивања. Извештај мора, у сваком случају, да садржи довољно информација о усаглашености ТОУ са захтевима за акредитацију како би АТС могао да донесе одговарајућу одлуку.
- 6.4 Језик, који ће се користити током оцењивања и у извештајима о оцењивању, унапред ће бити договорен између ЛАТ-а, АТС-а и ТОУ. Језик који се, по правилу, користи је енглески.

6.5 Као што је наведено у тачки 5.4 ових правила, АТС мора проверити да ли је ЛАТ издало било какву акредитацију за локацију ТОУ и да ли на датој локацији спроводи оцењивања за своје потребе. Тамо где је то случај, користи се циклус и учесталост оцењивања ЛАТ-а, осим уколико АТС нема строжији приступ.

6.6 Пре сваког оцењивања АТС доставља ЛАТ-у најмање следеће:

- извештај о претходном оцењивању локације која је дефинисана као локација која има управљачку контролу (матична организација, седиште ТОУ); укључујући податке о неусаглашеностима и мерама проистеклим из тог оцењивања,
- ажурне информације о ТОУ, укључујући податке о његовој организацији и руководству, као и о начину контроле активности оцењивања усаглашености које се изводе на његовим локацијама,
- евентуалне додатне захтеве или активности које ЛАТ мора посебно оценити,
- евентуалне захтеве регулатора који могу утицати на активности локације у случају додељивања акредитације за потребе именовања,
- детаљан опис активности које локација/локална пословница може изводити под акредитацијом ТОУ,
- детаљан опис обима оцењивања, укључујући евентуалне захтеве секторске шеме,
- план оцењивања за све активности ТОУ, укључујући осведочења, ако је потребно;
- програм оцењивања, укључујући и планирана осведочења за локацију током целог акредитационог циклуса.

6.7 ЛАТ је у обавези да, након спроведеног оцењивања, АТС-у достави најмање следеће:

- резултате оцењивања у складу са роковима дефинисаним у споразуму између АТС-а и ЛАТ-а,
- извештај о оцењивању у роковима наведеним у споразуму између АТС-а и ЛАТ-а,
- препоруке у вези са решавањем евентуалних негативних налаза, уколико је то обавеза ЛАТ-а у складу са споразумом (треба водити рачуна о могућности да су корективне мере можда достављене директно АТС-у, нпр. у случају да одговорност за дату локацију сноси нека друга локација, односно седиште).

6.8 АТС ће обавестити ЛАТ о својој одлуци да суспендује или повуче акредитацију ТОУ за активности које оно обавља на локацији у иностранству (у земљи ЛАТ-а) одмах након доношења такве одлуке. ЛАТ је у обавези да обавести АТС о својој одлуци да суспендује или повуче акредитацију за активности локацији из иностранства истог ТОУ, ако оно има независну акредитацију од ЛАТ-а. Благовремена размена ових информација је важна како би обе стране могле да размотре какве последице може произвести таква одлука у односу на додељене акредитације.

6.9 АТС ће доставити ЛАТ-у (и обрнуто) сваку валидну и релевантну информацију као што су резултати оцењивања, приговори, повратне информације са тржишта, итд, а које се тичу локације ТОУ у чију су акредитацију заједно укључени.

6.10 АТС је именовао лице за контакт у вези својих прекограничних активности које је у обавези да о овим прекограничним активностима благовремено обавештава и комуницира са другим чланицама ЕА. Контакт подаци се уносе у интранет мрежу чланова ЕА у делу намењеном за то. Комуникација између чланова ЕА о прекограничним активностима мора се одвијати преко именованих контакт особа у фази планирања.

Приликом размене документације са другим акредитационим телима АТС ће примењивати и постулате добре сарадње међу телима наведене у документу IAF ML 1, Guidance for the Exchange of Documentation among MLA Signatories for the Assessment of Conformity Assessment Bodies.

7. САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ ИЗ ЗЕМАЉА ВАН РЕГИОНА ЕА ЧИЈА СУ АКРЕДИТАЦИОНА ТЕЛА ПОТПИСНИЦЕ IAF MLA ИЛИ ILAC MRA СПОРАЗУМА

- 7.1 Када у земљи подносиоца пријаве за акредитацију постоји акредитационо тело које покрива шему и/или област захтеване акредитације и потписник је споразума за ту шему акредитације, о међусобном признавању ILAC MRA или IAF MLA, АТЦ пре прихватања пријаве, прво упућује ТОУ да затражи акредитацију од свог ЛАТ-а истичући: еквивалентност акредитације спроведене од стране акредитационих тела потписница споразума о међусобном признавању и сугерише ТОУ да би поступак акредитације од стране ЛАТ-а био ефикаснији, као и чињеницу да ће, чак и ако АТЦ прихвати пријаву за акредитацију сагласно овим правилима, ЛАТ бити укључен у процес акредитације.
- 7.2 Уколико подносилац пријаве за акредитацију жели из пословних или комерцијалних разлога акредитацију код АТЦ-а, односно када не прихвата еквивалентну акредитацију код ЛАТ-а или ако је ТОУ чланица групе – пословног удружења, које захтева да сва његова ТОУ поседују акредитацију истог акредитационог тела, односно уколико ТОУ због ових или других сличних разлога изабере АТЦ уместо ЛАТ своје земље, АТЦ предузима следеће активности:
- обавештава ЛАТ из земље подносиоца пријаве о томе да је прихватио да спроведе поступак акредитације и објасни разлоге за прихватање пријаве, као и податке о називу и адреси ТОУ/подносиоца пријаве и стандарду по коме ће се спровести акредитација;
 - нуди сарадњу ЛАТ-у при оцењивању ТОУ, пре свега ради коришћења одговарајућих оцењивача, потребних за испуњење захтева за техничку компетентност при оцењивању, узимајући у обзир различитост језика, локалних закона и прописа, културе и др. Оцењивачи ЛАТ-а могу бити у АТЦ-овом тиму за оцењивање, а ако је то прикладно тим за оцењивање може бити из ЛАТ-а;
 - нуди да оцењивачи ЛАТ-а буду посматрачи у АТЦ-овом тиму за оцењивање, уколико, из одређених разлога, није могуће да у АТЦ-овом тиму за оцењивање буду оцењивачи ЛАТ-а;
 - предлаже заједничко оцењивање или подуговарање дела оцењивања са акредитационим телом из земље подносиоца пријаве поштујући, у највећој могућој мери, принципе дате у поглављу 6. и 7. ових правила када је у питању вишелокацијска акредитација.

8. ПРЕНОС АКРЕДИТАЦИЈЕ

- 8.1 АТЦ је спреман да, у складу са захтевима документа ЕА-2/13 М, сарађује са акредитационим телима из региона ЕА при преносу акредитација, које су инострана АТ доделила ТОУ из Републике Србије за области за које АТЦ није потписник ЕА МЛА споразума односно за које не пружа услуге, на АТЦ и обрнуто. Приликом преноса акредитације, АТЦ ће водити рачуна да акредитована ТОУ не буду доведена у неповољан положај прекидом њихових акредитација. Међутим, ТОУ су у обавези да се пријаве за акредитацију АТЦ-у благовремено, како би АТЦ могао на време да обави оцењивање и донесе одлуку о акредитацији. Том приликом, АТЦ ће узети у обзир историјат акредитације ТОУ. У свим случајевима, у циљу успешно успостављене комуникације, потребно је да инострано акредитационо тело достави потребне информације АТЦ-у, а најмање податке о обиму акредитације ТОУ, последњи сертификат о акредитацији, последњи извештај о оцењивању и извештај о приговорима, ако постоји.

Пренос акредитације на АТС може да се обави на захтев ТОУ у току трајања циклуса акредитације, а пре поновног оцењивања. АТС ће усагласити план преноса у договору са ТОУ и иностраним акредитационим телом.

- 8.2 Ако је АТС доделио акредитације ТОУ у другој земљи ван региона ЕА у случају да је ЛАТ постао потписник одговарајућег споразума (ILAC MRA или IAF MLA споразума) на захтев ТОУ АТС ће спровести све активности на преносу акредитације.